

## СЛОВО ПРО «СЛОВО»

*Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово.  
22(81). 2025. 308 с.*



Побачило світ 22-ге число Прикарпатського вісника Наукового товариства імені Шевченка «Слово». Журнал входить до переліку фахових видань категорії «Б». Його засновниками є Івано-Франківський осередок НТШ, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. Від 2008 року вчені з усієї України мають змогу друкувати в ньому свої наукові напрацювання завдяки подвижницькій праці незмінного з часу заснування журналу головного редактора Степана Івановича Хороба – доктора філологічних наук, професора, багаторічного

завідувача кафедри української літератури Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, дійсного члена НТШ.

Наукові розвідки цього номера згруповані в 7 тематичних розділів.

Розпочинає 22-ге число розділ «Мовознавство», який охоплює дослідження з різних ділянок лінгвістики – морфології, синтаксису, лінгвопоетики. Зокрема, у статті В.М.Барчука, присвяченій аналізу синтаксичної валентності та функціонально-семантичних особливостей словоформ, встановлено, що структурно-семантична категорія валентності поширена за межами дієслова-предиката та охоплює всі словоформи, що формують компонентний склад речення. Автор кваліфікує валентність як синтаксичний зв'язок, що диференціює типологічні варіанти відношень залежності, та висновує, що «валентність є ключовою структурною категорією граматики та визначає сполучувальну здатність словоформ» [1, с. 17].

Я.Мельник та Н.Геріш у розвідці «Проміжний (опосередкований) антецедент як структурно-семантична одиниця анафоричних відношень в системі української мови» доходять висновку, що «проміжний (опосередкований) антецедент (сміслові джерело) виконує функцію вторинної, анафоричної номінації, репрезентованої синонімом,

субстантивованим прикметником, іменником, вокативом, лексико-семантичною одиницею позитивної або негативної аксіології, таксономічною дескрипцією» [1, с. 27].

У статті І.Джочки і Т.Слободян здійснено комплексний аналіз семантико-прагматичних особливостей іменників та відіменникових прислівників із кількісним значенням у сучасному воєнному поетичному дискурсі. На матеріалі віршів зі збірок Богдана Томенчука «Вишійте, мамо, бронезилет», Ольги Слоньовської «У камуфляжі й бронезилеті», Ольги Деркачової «Сповідь на вервиці» та Антології мережевих текстів «Слово, загартоване війною», яку уклала А.Мартинець, дослідниці встановили типологію одиниць зі значенням кількості та дійшли висновку, що «іменники й прислівники з кількісним значенням не лише виконують номінативну функцію, а й стають засобом побудови художнього образу, відображенням колективної та індивідуальної трагедії, передачі морально-ціннісного оцінного компонента та формування емоційного впливу на реципієнта. Їхній семантико-прагматичний потенціал демонструє ефективність інтеграції номінативних, експресивно-оцінних та аксіологічних функцій у контексті сучасної української воєнної поезії, що підтверджує актуальність комунікативного підходу в аналізі художнього тексту» [1, с. 42–43].

Актуальністю й новизною позначене дослідження В.Петрука і Я.Мельника «Лінгвоаксіологічні та лінгвопрагматичні особливості «якості» як категорії німецького рекламного дискурсу першої третини ХХ століття», у якому з'ясовано, що якість є не лише характеристикою товару, а й центральним комунікативним чинником, що виконує аксіологічну, семіотичну, прагматичну, соціокультурну та когнітивно-ментальну функції; доведено, що в рекламних повідомленнях якість слугує маркером довіри та престижу, набуває статусу знака-міфологеми, забезпечує мотиваційний вплив на споживача та відображає суспільні трансформації індустріальної доби.

Комплексний аналіз одного з текстів Ліни Костенко на всіх мовних рівнях з урахуванням особливостей їхнього поєднання для творення складного поетико-філософського параметру символічної канви поезії репрезентовано у статті О.Бойчук «Особливості лінгвопоетичного виміру тексту Ліни Костенко “Виходжу в сад, він чорний і худий...”». На основі детального опису фонетичних, словотвірних, лексико-семантичних, морфологічних, синтаксичних засобів образотворення авторка висновує, що «усі мовні рівні тексту «працюють» на художню виразність та досконалість стилістики... тексту. Елементи кожного лінгвального рівня спрямовані на формування ідіостилю Ліни Костенко» [1, с. 65].

У розділі «Літературознавство» представлено публікації, що стосуються специфіки скерованості ідейно-образних та жанрово-композиційних рівнів поезики на розкриття теми втрати (Н.Мафтин «Жанрово-композиційні

особливості репрезентації тілесної й духовної травми в романі Марії Матіос «Мами»); фольклорних та міфологічних інтенцій у поетичному дискурсі, інтерпретації художньої позиції поета в контексті сучасного літературознавчого дискурсу (О.Залевська, О.Остапук «Фольклорно-міфологічна парадигма лірики Богдана-Ігоря Антонича»); особливостей жанру травелогу (Соломія Хороб «Подорожнє письмо Софії Яблонської: між документальністю та художністю»); діяльності коломийського видавця міжвоєнної доби М.Ковалюка (М.Васильчук «До історії діяльності видавництва «Рекорд» Миколи Ковалюка»); системного осмислення повісті У.Кравченко крізь призму спогадів (Г.Волощук «Спогадово-інтроспективний синерген у повісті «Хризантеми» Уляни Кравченко»); висвітлення можливостей повісті Івана Багряного «Тигролови» для формування особистості сучасного школяра (Д.Войтович «Потенціал творів Івана Багряного у шкільній освіті»). У цьому ж розділі читач матиме змогу ознайомитися з частиною епістолярної спадщини М.Стрельбицького, зокрема з його листами до Є.Барана (Є.Баран «Михайло Стрельбицький, яким я його не знав»).

У розділі «Українська рецепція зарубіжного письменства» репрезентували свої дослідження Я.Кравець «“Праця люба, хоч, звісно, не легка”. Перекладацька майстерність Івана Франка (французька проза)» та Степан Хороб «Модус галицького пограниччя в творчості Йозефа Рота».

Живемо в час війни, яка знаходить своє відображення в літературі. Як зазначає О.Слоньовська, воєнна тематика «торкається багатьох проблем: вірності й зради, патріотизму, ментальності, гендерних стосунків, психології дитини в умовах війни. Українські письменники різних поколінь і різних проявів власних талантів реалізують власні творчі плани. Війну вони показують страшним лихом, випробуванням, своєрідним іспитом на зрілість і людяність. Результати вивчення означеної проблеми можуть бути використані в сучасних історико-літературних виданнях» [1, с. 202]. У розділі «Література і війна» подано розвідки, у яких проаналізовано жанрову різноманітність текстів про сучасну війну, їхні ідейно-тематичні аспекти, засоби образотворення, особливості індивідуального авторського стилю тощо. До нього ввійшли статті Р.Голода «Поезія, замаскована життям, або Діаріуш про війну Галини Крук», О.Деркачової «Образ дороги в поетичній збірці Максима Кривцова “Вірші з бійниці”» (англ. мовою), А.Мартинець, І.Девдюк «Екзистенційність жіночих образів у поезії Марини Пономаренко, О.Слоньовської «Сучасні українські літературні твори про російсько-українську війну: здобутки і втрати, задуми і реалізація», О.Солецького «Онтологія війни в екзистенційних модусах поезії Василя Андрушка», Д.Реги «Екзистенційні виміри війни у сучасній українській поезії», С.Кобути, Л.Серман «Символіка та метафорика війни в поезії Юрія Іздрика», Н.Вівчарик,

Х.Боровської «Художні ремінісценції в книзі Артура Дроня “Гемінгвей нічого не знає”», М.Сеньківа «Створення художнього образу у поезії ветеранів російсько-української війни: прийом деструкції», А.Гайкової «Студія травми війни крізь призму жанрових особливостей твору Олександра Михеда “Позивний для Йова. Хроніки вторгнення”».

У розділі «На здобуття Національної премії України імені Тараса Шевченка» вміщено матеріали Є.Барана («Дві слова про Василя Мойсишина: роздуми над прочитаним»), Н.Ясинської («Герої – великі, події – масштабні») та Т.Торак («“Кожен наступний політ може стати останнім...”») про творчу діяльність Василя Мойсишина.

Рецензії на різножанрові видання репрезентовано в розділі «Критика. Огляди». Тут знайдемо аргументовані відгуки про повість Я.Ткачівського «Христинин хрест» (М.Хороб «Важкий хрест»); про поетичну збірку Н.Крісман «Протуберанці душ» (С.Іванів (він же – С.Хороб) «“Світ лишити світові по собі... ”: особливості громадянської лірики Наталії Крісман»); про роман-есеї Р.Горака «Тимофій Бордуляк. Біографія» (М.Васильчук «Про людей і дух часу»); про видання Є.Барана «Щоденник Пилата» і «Мова каміння» (Т.Торак «Як осколок з-під серця»). У цьому ж розділі вміщено рецензію Я.Мельника «Видання унікальне та знакове» про «Воскресні богослужіння київського Октоїха 1629 року». Описи мовознавчих видань останніх років репрезентовано публікаціями Л.Пени «Українська лексикологія, фразеологія, лексикографія в термінах» – про «Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія», авторами якого є викладачі кафедри української мови Карпатського національного університету імені Василя Стефаника професор М.Голянич та доценти І.Бабій і Р.Стефурак, та «Етимологія як джерело інформації про формування лексичного складу мови» – про навчальний посібник Скаб М. та Скаба М. «Українська етимологія». Рецензія С.Іваніва (С.Хороба) «Одержимість» присвячена збірнику наукових праць на пошану Олега Купчинського «На службі науки і культури».

Укінці вісника в рубриці «Інформація» подані відомості про авторів.

Пропоноване число «Слова», як і всі попередні, містить актуальні в сучасній гуманітаристиці розвідки. Позитивним, на наш погляд, є те, що в ньому публікують результати своїх наукових пошуків і знані дослідники, і ті, які роблять перші кроки в науці.

### *Література*

1. Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово. 2025. № 22(81). 308 с.